

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KỸ THUẬT CÔNG NGHIỆP

VŨ TẮT TÂN

**NGHIÊN CỨU MÔ PHỎNG NGUỒN ĐỘNG LỰC XE ĐIỆN
HYBRID (HEV) KIỂU KẾT HỢP BẰNG PHẦN MỀM GT-SUITE**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC

Chuyên ngành: Kỹ thuật Cơ khí Động lực

Thái Nguyên - Năm 2018

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin chân thành cảm ơn Trường Đại học Kỹ thuật Công nghiệp Thái Nguyên, Phòng Đào tạo và Khoa kỹ thuật Ô tô và Máy động lực đã cho phép tôi thực hiện luận văn này. Xin cảm ơn Phòng Đào tạo và Khoa kỹ thuật Ô tô và Máy động lực về sự hỗ trợ và giúp đỡ trong suốt quá trình tôi học tập và làm luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn TS. Dương Thế Hùng đã hướng dẫn tôi hết sức tận tình và chu đáo về mặt chuyên môn để tôi có thể thực hiện và hoàn thành luận văn.

Tôi xin cảm ơn lãnh đạo, các đồng nghiệp tại Cơ quan nơi tôi công tác đã tạo điều kiện và động viên tôi trong suốt quá trình học tập.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc đến các thầy phản biện, các thầy trong hội đồng chấm luận văn đã đồng ý đọc duyệt và góp các ý kiến quý báu để tôi có thể hoàn chỉnh luận văn này.

Cuối cùng tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành tới gia đình và bạn bè, những người đã động viên khuyến khích tôi trong suốt thời gian tôi học tập.

Tuy nhiên do còn có hạn chế về thời gian cũng như kiến thức của bản thân nên đề tài của tôi có thể còn nhiều thiếu sót. Tôi rất mong nhận được sự góp ý để luận văn được hoàn thiện hơn.

Học viên

MỤC LỤC

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	vii
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ VÀ ĐỒ THỊ	viii
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích của đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn.....	3
* Ý nghĩa khoa học:	3
* Ý nghĩa thực tiễn:	3
4. Đối tượng nghiên cứu.....	3
5. Phương pháp nghiên cứu.....	3
6. Các nội dung chính trong đề tài	3
CHƯƠNG 1. TỔNG QUAN VỀ VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	5
1.1. Nhiên liệu và ô nhiễm môi trường	5
1.2. Tổng quan về phát triển nguồn động lực cho phương tiện giao thông	9
1.3. Giới thiệu về xe hybrid.....	9
1.3.1 Nguồn gốc ra đời của xe hybrid	9
1.3.2. Định nghĩa về xe hybrid.....	10
1.4. So sánh đặc tính tốc độ của động cơ điện và động cơ đốt trong.....	11
1.5. Xu hướng phát triển xe hybrid	14
1.5.1. Giới thiệu một số mẫu xe hybrid.....	15
1.5.2. Ưu, nhược điểm của xe hybrid	17
1.6. Kết luận chương 1	19
CHƯƠNG 2. NGHIÊN CỨU PHƯƠNG PHÁP PHỐI HỢP.....	20
NGUỒN ĐỘNG LỰC CHO XE HYBRID	20
2.1. Các thuật ngữ thường dùng trên xe hybrid	20

2.2. Các phương pháp phối hợp nguồn động lực hybrid	21
2.2.1. Phương pháp phối hợp nối tiếp	21
2.2.2. Phương pháp phối hợp song song	22
2.2.3. Phương pháp phối hợp nối tiếp - song song	23
2.3. Các chế độ làm việc của xe hybrid	24
2.3.1. Chế độ chạy tăng tốc nhẹ.....	24
2.3.2. Chế độ chạy ổn định	24
2.3.3. Chế độ tăng tốc và leo dốc.....	24
2.3.4. Chế độ nạp ắc quy khi xe chuyển động.....	25
2.3.5. Chế độ nạp ắc quy khi xe đứng yên	25
2.4. Đường truyền công suất ở các chế độ làm việc	26
2.4.1. Bộ kết hợp công suất kiểu vi sai trong sơ đồ nguồn động lực kiểu kết hợp.....	26
2.4.2. Khi chỉ truyền công suất bằng động cơ nhiệt	27
2.4.3. Khi chỉ truyền công suất bằng động cơ điện	28
2.4.4. Khi truyền công suất bằng 2 nguồn công suất	28
2.5. Chiến lược phối hợp nguồn động lực.....	29
2.6. Kết luận chương 2	31
CHƯƠNG 3. XÂY DỰNG MÔ HÌNH XE HYBRID KIỂU KẾT HỢP	32
BẰNG PHẦN MỀM GT-SUITE.....	32
3.1. Giới thiệu về phần mềm GT-Suite.....	32
3.1.1. Giới thiệu chung.....	32
3.1.2. Các tính năng chính	33
3.1.3. Các thành phần, mô đun chính của phần mềm.....	33
3.2. Cơ sở lý thuyết	34
3.2.1. Chiến lược điều khiển nạp điện cho ắc quy.....	34
3.2.2. Sơ đồ làm việc của hệ thống truyền lực	35

3.2.3. Chế độ vận hành của xe HEV sử dụng nguồn động lực kết hợp	35
3.3. Xây dựng mô hình mô phỏng.....	36
3.3.1. Các bước xây dựng mô hình	36
3.3.2. Mục đích xây dựng mô hình.....	39
3.4. Kết quả mô phỏng khi động cơ được lắp trên xe thường và xe hybrid ...	43
3.4.1. Tốc độ động cơ.....	43
3.4.2. Tiêu hao nhiên liệu.....	45
3.4.3. Phát thải NO_x	47
3.4.4. Phát thải CO	50
3.4.5. Phát thải HC	52
3.5. Kết luận chương 3	55
KẾT LUẬN CHUNG.....	56
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	58

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VÀ CHỮ VIẾT TẮT

Ký hiệu	Diễn giải
ĐCĐ	Động cơ điện
ĐCĐT	Động cơ đốt trong
EV	Ô tô điện
HEV	Ô tô lai điện
USHC	Chu trình thử xe con trên xa lộ của Mỹ
FTP-75	Chu trình thử xe con trên đường thành phố của Mỹ

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 3.1. Các thông số chính của xe thường và xe hybrid.....	37
Bảng 3.2. Các thông số của chu trình thử xe con.....	40
cho đường thành phố của Mỹ.....	40
Bảng 3.3. Các thông số của 2 chu trình thử FTP-75 và USHC	41

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ VÀ ĐỒ THỊ

Hình 1.1. Số lượng ô tô và xe máy hoạt động hàng năm của Việt Nam	5
Hình 1.2. Tỷ lệ phát thải các khí gây ô nhiễm theo các nguồn phát thải chính của Việt Nam năm 2011	6
Hình 1.3. Lượng khí thải CO do các phương tiện cơ giới đường bộ gây ra.....	6
Hình 1.4. Tỷ lệ phát thải các chất ô nhiễm do các phương tiện.....	7
cơ giới đường bộ	7
Hình 1.5. Tỷ lệ ô tô, xe máy theo số năm sử dụng tại Hà Nội năm 2011	8
Hình 1.6. Đặc tính lực kéo - tốc độ với công suất yêu cầu	11
của động cơ xăng.....	11
Hình 1.7. Đặc tính lực kéo-tốc độ với hộp số tự động của một xe	12
Hình 1.8. Đặc tính tiêu hao nhiên liệu của một động cơ xăng.....	12
Hình 1.9. Đặc tính của một mô-tơ điện.....	13
Hình 1.10. Lực kéo của xe có động cơ xăng với hộp số 4 cấp	14
và mô-tơ điện với hệ dẫn động 1 cấp	14
Hình 2.1. Kiểu nối tiếp.....	22
Hình 2.2. Kiểu song song.....	23
Hình 2.3. Kiểu kết hợp	24
Hình 2.4. Bộ kết hợp công suất kiểu vi sai	26
Hình 2.5. Bộ kết hợp công suất kiểu vi sai khi chỉ truyền công suất.....	27
của động cơ nhiệt	27
Hình 2.6. Bộ kết hợp công suất kiểu vi sai khi chỉ truyền công suất.....	28
của động cơ điện.....	28
Hình 2.7. Bộ kết hợp công suất kiểu vi sai khi truyền công suất.....	28
bằng cả 2 nguồn.....	28
Hình 2.8. Thuật toán điều khiển xe HEV.....	30
Hình 3.1. Cửa sổ giao diện phần mềm GT-Suite và các mô đun ứng dụng ...	32

Hình 3.2. Phương pháp “thermostat ON-OFF”	34
để điều khiển nạp điện cho ắc quy	34
Hình 3.3. Sơ đồ làm việc của bộ điều khiển hệ thống truyền lực	35
Hình 3.4. Chế độ vận hành của xe HEV sử dụng nguồn động lực kết hợp	36
Hình 3.5. Mô hình xe thông thường.....	38
Hình 3.6. Mô hình xe hybrid kiểu kết hợp nối tiếp - song song	38
Hình 3.7. Chu trình thử FTP-75	39
Hình 3.8. Chu trình thử xe con trên xa lộ của Mỹ, USHC.....	41
Hình 3.9. Chu trình thử FTP-75 thiết lập trong mô hình mô phỏng	42
Hình 3.10. Chu trình thử USHC thiết lập trong mô hình mô phỏng	42
Hình 3.11. Tốc độ động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid	44
khi chạy theo chu trình lái FTP-75.....	44
Hình 3.12. Tốc độ động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid	44
khi chạy theo chu trình lái USHC	44
Hình 3.13. Tiêu hao nhiên liệu động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo chu trình lái FTP-75.....	45
Hình 3.14. Tiêu hao nhiên liệu động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo chu trình lái USHC	46
Hình 3.15. Lượng nhiên liệu tiêu thụ động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo 2 chu trình lái FTP-75 và USHC, [kg/h].....	46
Hình 3.16. Lượng nhiên liệu tiêu thụ cho 100 km của động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo 2 chu trình lái FTP-75 và USHC, [lít/100km].....	47
Hình 3.17. Phát thải NO _x động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid.....	48
khi chạy theo chu trình lái FTP-75.....	48
Hình 3.18. Phát thải NO _x động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid.....	49
khi chạy theo chu trình lái USHC	49

Hình 3.19. Phát thải NO _x động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo 2 chu trình lái FTP-75 và USHC, [kg/h]	49
Hình 3.20. Phát thải CO động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo chu trình lái FTP-75.....	51
Hình 3.21. Phát thải CO động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo chu trình lái USHC	51
Hình 3.22. Phát thải CO động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo 2 chu trình lái FTP-75 và USHC	52
Hình 3.23. Phát thải HC động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo chu trình lái FTP-75.....	53
Hình 3.24. Phát thải HC động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo chu trình lái USHC	54
Hình 3.25. Phát thải CO động cơ thường và động cơ lắp trên xe hybrid khi chạy theo 2 chu trình lái FTP-75 và USHC	54